

Kereszttel és kegyelemmel áldott élet

Fecske Csaba Utassy József-díjához

A versszerető olvasók legszélesebb rétegeit megszólítani képes és legalább negyven önálló kötettel rendelkező Fecske Csaba mintegy öt évtizedes alkotói pályára tekinthet vissza. A költői világot hosszmeteszben és keresztmeteszben reprezentáló kötetek (*Jelölni túntömet*, 2002; *Kiűzetés*, 2018) nem hagynak kétséget afelől, hogy a táguló körökben mind nagyobb terepüket meghódító s az orfikus tudás rilkei mélységeit egyre tisztább regiszteren megszólaltató miskolci költő egyértelműen beletartozik a kortárs kánonba.

Fecske Csaba nagy formakultúrájú, az artisztikumra különösen fogékony költő, aki a poeta doctus és a homo ludens szemlélet- és érzékenységformáiból teremt sajátos képi világú, metaforikájával természet- és valóságközeli hangulatot sugárzó, ám a „létezőszakma” metafizikai tapasztalatait is magába sűrítő költészetet. Az egzisztenciális fenyegetettség és elmúlástudat által motivált időcentrikus szemlélet (a volt, van és lesz problematikája) olyan intenzitással van jelen a versekben, ahogyan az elődök közül talán csak Berzsenyi, Arany, Kosztolányi és a kései József Attila lírájában.

A vékonyka földi jelenlétet a „visszaangyalodás” lehetőségeként megélő Fecske Csaba művészi-emberi attitűdjében az imponáló tehetség rokonszenves szerénységgel, a lefegyverző mesterségbeli tudás pedig az alázat misztikájával társul. Konok következetesség és evangéliumi szelídség jegyében alakuló s mindinkább kiteljesedő költészete a létezés szakrális megértésének olyan magaslati pontja, ahonnan nézve izgalmasan újszerű fénytörésben mutatkoznak külső-belső világunk tényei és képzetei. Sokféle élmény- és kifejezésformát szintetizáló versein keresztül rácsodálkozhatunk a létező rendre, Isten rendjére és a csöndre, Isten csöndjére. Meditációnk közben – példának okáért az *Akinek arcát viselem* című kötet világában elmerülve – jó eséllyel talán azt is megérthetjük, hogy miként lehet „Isten hatalmas verse a teremtett Világ”.

Az íróként és költőként rendkívül sokoldalú, imponálóan gazdag életművel rendelkező Fecske Csabának karakteres víziója van a világról. Túl azon, hogy

KÖDÖBÖCZ GÁBOR (1959) irodalomtörténész, főiskolai docens (EKE). Legutóbbi kötete: *Költők, versek, erőterek* (2019).

felelős írástudóként indulásától fogva jól sáfárkodik a tehetségével, minden idegszálával arra törekszik, hogy pontosan olvassa és jól értse önmagát. A feltétlenül tiszteletet parancsoló pályáivet vizsgálva könnyen beláthatjuk, hogy nála nincsenek köldöknéző módon és iparos jelleggel kicsúszott művek, mint ahogy nincsenek esetlegesen fölépülő, koncepciótlan kötetek sem. Ami a műhelyében megszületik és átmegy a rostán – kivételes műgondját talán csak önkritikus szigora múlja fölül –, az a legszebb lelki energiákból kigyöngyözött, az alkotói személyiség pecsétjét, avagy vízjelét magán viselő írásműként tarthat számat az olvasók érdeklődésére.

A mondottak nyomán semmi meglepő nincs abban, hogy Fecske Csaba számottevő kilengésektől, értékbeli ingadozásoktól mentes és – kiváltképpen az utóbbi két-három évtizedben – egyenletesen magas színvonalat képviselő költő, aki rendre a meghódított minőség többletével lép egyre magasabb grádicsokra. Csönddel teli versei – megesik, hogy a csönd többet mond a szónál – ekként szolgálhatnak létraként akár az örökkévalósághoz is.

Szemernyi kétségem sincs afelől, hogy az emlékezetes szépségű versmondásokat méhrajként befogó Fecske Csaba az egyik legbölcsebb kortárs költő. Az élők között bizonyosan. Eme kijelentést igazolandó álljon itt az életmű igazgyöngyként fénylő s talán leginkább ikonikusnak mondható darabja, az Anyegin elkallódott levele, melyben a veretesen megformált létigazságok egész garadája kápráztatja el a magasságszférákra és mélységperspektívákra fogékony olvasót. Íme a 'nagy vers' néhány különösen fontos szöveghelye: „elhasználódik elvásik az ember míg eljut / a tündöklő pillanat peremére a vágyig / melynek sötétlő mélyén ott a másik”; „nem kérdeztem még volt-e valaha boldog / körül-táncolták-e szívét örömök kis koboldok / vannak-e álmai a boldogság tudom mindig / egy fűszál éjjelében tűnik tova / ami emberi csak annyira örök mint vízbe dobott / kő nyomán hangtalanul gyűrűző vízkörök”; „itt vagyunk cserébe éjszaka lesz ha vége a napnak / véget ér az éj és itt a reggel a semmi gödreit / próbáljuk betömni életünkkel mindig minden / átadja helyét valami másnak szeretünk / így vetünk tört a halálnak”; „én nem tudok összekötni jelent és múltat [...] ki tudja mit visz és mit hoz a holnap / semmi sem múlik el egészen lesz ami volt / és lesznek akik valaha voltak”.

Mondják, hogy a felnőtt alapja a gyermek, s ami fontos dolog történik velünk, az életünk első tíz-tizenöt évében feltétlenül megtörténik. „Gyereklelkű felnőtt volnék” – közli egyik önvallomásában a költő. Fecske Csaba Szögligeten töltött csikóéveire és ennek lírai reflexiójára gondolva József Attila megrendítő szépségű sorai juthatnak eszünkbe: „A kis kölyök, ki voltam, ma is él / s a felnőttet a bánat fojtogatja; / De nem könnyezik, egy dalt zöngicsél / s ügyel, hogy el ne szálljon a kalapja.” Ebben az idézetben – story és history kettős fénytörésében – óhatatlanul ott bujkál az életből születő költészet és a költészetből fölépülő másik élet lehetősége. Miközben ugyanis a költő életéből teremt költészetet, aközben a költészetéből létrehoz egy másik életet. S teszi mindezt olyan finom nyelvi strukturáltsággal és szemantikai leleménnyel, hogy a verseket

alkotó emlékterekben és időrétegekben a story és history tökéletes egyidejűsége és hiánytalan komplementaritása valósul meg.

Ennek jegyében – akárcsak a Hetek és Kilencek költőinél – Fecske Csaba világában is empiria és fantázia, élet és költészet szerves egységében, látomás és rögválóság oszcilláló szintézisében születik meg a történelmi és köznapi realitások közérzetanalízisként is helytálló, plasztikus poézise. S habár költőnk esetében a közéletre orientált, küldetéses szerepfelfogás nem igazán jellemző, az 'ahová nyúlok, ott vers terem' effektus töretlenül végigkíséri a pályát. Ugyanúgy, mint a számára életre szóló példát és ösztönzést jelentő költők (Arany János, József Attila, Weöres Sándor, Nagy László) esetében, akiktől az arány és irány tudásán túl valóságérzékkel társuló tisztánlátást, végső soron léptéket és mértéket kapott.

Jelen sorok írója régóta örömet leli Fecske Csaba – sok esetben kapaszkodónak és vigasznak sem utolsó – műveiben, és a kiemelkedő teljesítménynek kijáró elismeréssel, a kvalitásos alkotót megillető tisztelettel tekint a József Attila-díjas szerzőre. Hozzáteve, hogy a második olvasókönyvben való szereplés, az érettségi tétellé és szakdolgozati témává avanszálás legalább olyan fontos, mint az irodalmi folyóiratokban és a versantológiákban való állandó jelenlét. (Nem megfelelkezve az oldottabb jelenlétekre is lehetőséget adó tokaji és berekfürdői írótáborokról sem.)

Kedves Csaba, miközben mostani díjadhoz szívből gratulálok, kívánom, hogy – sok tekintetben sorstársak lévén – életünk múltó ideje teljen be vigasztaló örömmel, oltalmazó derűvel, fénnel és kegyelemmel! Adjon Neked az Úr a lehető legjobb egészséggel társuló töretlen alkotókedvet, hogy írhasd még sok szépet a magyar irodalom üdvére, barátaid örömére és a Fennvaló nagyobb dicsőségére!